

Gemensamma ägardirektiv

Antagen av Kommunfullmäktige 2015-04-01

program

policy

handlingsplan

riktlinje

VÄSTERÅS STAD

GEMENSAMMA ÄGARDIREKTIV	1
1. DEFINITION, SYFTE OCH TILLÄMPNING	3
2. ÄGARSTYRNING, FORMELL STYRNING	3
3. ÄGARSTYRNING, GEMENSAMMA FÖRHÅLLNINGSGREGLER, GEMENSAMMA MÅL FÖR EKONOMI OCH VERKSAMHET	4
4. ÄGARSTYRNING, INFORMELL STYRNING.....	5
5. ANSVAR OCH ROLLER, KOMMUNFULLMÄKTIGE	5
6. ANSVAR OCH ROLLER, KOMMUNSTYRELSEN	7
7. ANSVAR OCH ROLLER, REVISORER OCH LEKMANNAREVISORER	7
8. ANSVAR OCH ROLLER, BOLAGSSTYRELSEN	8
9. ANSVAR OCH ROLLER, VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR	9
10. BOLAGENS ÅTERRAPPORTERING, KOMMUNSTYRELSENS UPPSIKTSPLIKT	9
BILAGA 1 AKTUELLA LAGPARAGRAFER – URVAL.....	11
BILAGA 2 KONCERNSTYRNINGSRAPPORT KONCERNSTYRNINGSRAPPORT BOLAG (MALL FÖR INNEHÅLL).....	14
BILAGA 3 ÅRSSTÄMMANS GENOMFÖRANDE	17

 program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
 policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
 handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
 riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

1. Definition, syfte och tillämpning

Kommunens ansvar för styrning och ledning av verksamhet som bedrivs i bolagsform regleras i 3 kap. kommunallagen (KL). Det som gäller för bolag i detta dokument gäller även för stiftelser som Västerås stad bildat, ensam eller tillsammans med annan, för en kommunal angelägenhet samt för föreningar där kommunen bestämmer tillsammans med någon annan.

Syftet med de gemensamma ägardirektiven är att ge en gemensam grund för styrningen av och uppsikten över bolagen samt att reglera ansvarsfördelningen för bolagsstyrningsfrågor.

De gemensamma ägardirektiven med bilagor är fastställda av kommunfullmäktige i Västerås stad samt av bolagsstämman i respektive bolag.

1.1 Tillämpning

Bolagen ska i sin verksamhetsplanering i budget och under löpande år säkerställa att verksamheten bedrivs enligt de mål och förhållningsregler som gäller enligt tillämpliga lagar, avtal och direktiv från ägarna.

De gemensamma ägardirektiven innehåller principer och riktlinjer som ska gälla för samtliga bolag där Västerås stad är ensam ägare.

1.2 Tillämpning i delägda bolag

För delägda bolag måste ägarna komma överens om vilka principer och riktlinjer som ska gälla för det delägda bolaget. I vilken utsträckning Västerås stad ska verka för att de gemensamma ägardirektiven tillämpas för delägda bolag beror på storleken på ägandet, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt.

2. Ägarstyrning, formell styrning

Aktiebolagslagen gäller utan undantag för kommunala hel- och delägda aktiebolag. I aktiebolagslagen regleras bland annat styrelsens och VD:s uppgifter och vad som ska framgå av bolagsordningen, som är det centrala styrande dokumentet för ett aktiebolag. Varken fullmäktige eller kommunstyrelsen utgör formella organ i aktiebolagsrättslig mening. För aktiebolaget är bolagsstämman det högsta beslutande organet och det enda forumet där ägaren formellt utövar sin makt. Med bolagsstämma avses både ordinarie bolagsstämma (årsstämma) och extra bolagsstämma om inget annat framgår.

2.1 Bolagsstämmans genomförande

Bolagsstämman ska som huvudregel genomföras per capsulam (så kallad pappersstämma). Avseende bolagsstämmans genomförande, se även bilaga 3.

2.2 Ägarens ombud på bolagsstämma

Bolagets aktieägare representeras på bolagsstämman av ett ombud. Protokollet från stämman ska skickas till ägare, styrelseledamöter, revisorer och

lekmannarevisorer. Till justeringsman vid bolagsstämman ska utses någon som har rösträtt på stämman.

2.3 Ärenden på bolagsstämma

Regler om bolagsstämman finns i aktiebolagslagen. Av bolagsordningen framgår vilka ärenden som ska beslutas på årsstämman. Ägardirektiv ska alltid beslutas av bolagsstämman för att bli bindande för bolaget.

Beslut om val av styrelseledamöter, styrelsesuppleanter samt lekmanarevisorer fattas av kommunfullmäktige.

De val som gjorts av kommunfullmäktige ska anmälas på bolagsstämman.

Bolagets revisor för den lagstadgade revisionen utses på bolagsstämman.

2.4 Kallelse till bolagsstämman (årsstämma och extra bolagsstämma)

Kallelse till bolagsstämma, med komplett underlag för beslut, ska delges av bolaget i så god tid att kommunstyrelsen kan fatta beslut om att utse ombud samt beslut om instruktion till ombudet innan bolagsstämman.

Vid kallelse till bolagsstämma måste styrelsen beakta kommunfullmäktige ska ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars större vikt.

3. Ägarstyrning, gemensamma förhållningsregler, gemensamma mål för ekonomi och verksamhet

Oavsett i vilken form Västerås stad driver verksamhet ska den enligt 3 kap. 16§ KL falla inom det kommunala ändamålet och utföras inom ramen för de kommunala befogenheterna.

3.1 Förhållningsregler och samordning

De demokratiska och rättsliga spelregler som gäller för Västerås stad ska gälla även för bolagen. På samma sätt ska Västerås stads övergripande program och policys även gälla för bolagen i tillämpliga delar.

Bolagets styrelse ska ta ställning till hur Västerås stads styrdokument ska tillämpas i bolaget. Återrapportering av styrelsens beslut i dessa frågor är en av punkterna i koncernstyrningsrapport för bolag som bolagen lämnar till Västerås stad årligen i samband med bokslutet.

Bolagsverksamheten ska samordnas med övriga verksamheter när så är möjligt för mesta möjliga nytta för invånarna.

3.2 Mål för ekonomi och verksamhet

Bolagens verksamhet anges i bolagsordningen. I KL står det att en kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Bolagen ska eftersträva ett ekonomiskt resultat som ger utrymme både för en årlig avkastning till ägaren på bolagets kapital samt för en långsiktig konsolide-

ring av bolaget. Mer detaljerade verksamhetsmässiga, ekonomiska och finansiella mål redovisas i bolagsspecifika ägardirektiv för respektive bolag.

4. Ägarstyrning, informell styrning

Den formella styrningen i bolagsordning och ägardirektiv är inte tillräcklig för ett aktivt ägarskap. Det krävs också informell styrning i form av samråd och dialog mellan Västerås stad och bolagen. Västerås Stad och bolagen ska i synnerhet samråda för att identifiera frågor som kan vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt på lång och kort sikt.

4.1 Information av allmänt intresse

Bolagen ska själva bestämma om, när och hur information om bolaget bäst lämnas till politiker, tjänstemän och allmänhet.

4.2 Frågor av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Bolagen ska själva arbeta för att identifiera och lyfta frågor som kan vara av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för en bedömning av om frågan bör lyftas till kommunfullmäktige för ställningstagande.

Exempel på frågor av principiell betydelse kan vara större investeringar, principiella taxe- eller avgiftsbeslut, ändring av aktiekapital, förvärv- eller avyttring av bolag eller ändrad verksamhetsinriktning.

4.3 Löpande information och samråd

I koncernledningsgruppen för Västerås stad deltar VD i helägda och majoritetsägda bolag. Koncernledningsgruppen leds av stadsdirektören. På tjänstemannanivå genomförs även regelbundna möten med bolagens ledningar, stadsdirektören med flera där det finns möjlighet att informera och lyfta frågor som kan vara av principiell beskaffenhet eller av större vikt. Årligen genomförs en bokslutsgenombgång med kommunstyrelsen där årets resultat samt avstämning av ägardirektiv presenteras och möjlighet finns för frågor.

5. Ansvar och roller, kommunfullmäktige

Ansvar för Västerås stads bolagsstyrning ligger ytters hos kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige fastställer principer och direktiv för styrningen och uppföljningen av Västerås stads bolag.

Kommunfullmäktige beslutar om i vilken form verksamhet ska bedrivas utifrån de principer som de själva fastställt. Om kommunfullmäktige beslutat att viss verksamhet ska bedrivas i bolagsform ska de även:

5.1 Fastställa bolagsordning och eventuellt aktieägaravtal

Bolagsordningen innehåller bland annat paragrafer om det kommunala föremålet och ändamålet med verksamheten. För delägda bolag ska i ett aktieägaravtal regleras mer i detalj hur ägandet ska utövas i bolaget.

5.2 Tillsätta styrelse

En bolagsstyrelse kan bestå av såväl politiker som tjänstemän. Följande styrelsesammansättningar kan aktualiseras:

- en styrelse med enbart representanter från de politiska partierna, eller
- en styrelse med såväl representanter från de politiska partierna som tjänstemän (alternativt andra ledamöter som ytterligare tillför branschkompetens eller annan fackkompetens), eller
- en styrelse enbart bestående av tjänstemän (alternativt andra ledamöter)

Tjänstemän som ska ingå i styrelser som ledamöter eller suppleanter ska väljas av kommunstyrelsen, efter förslag av stadsdirektören. I övrigt ska val av styrelseledamöter och suppleanter göras av kommunfullmäktige.

Efter allmänna val sker alltid nyval av förtroendevalda styrelseledamöter och suppleanter i bolagen. Val av styrelseledamöter och suppleanter avser både moderbolag och dotterbolag.

Styrelseledamöter och suppleanter ska väljas till och med det årsskifte som infaller närmast efter det allmänna valet.

Arvoden och ersättningar till förtroendevalda styrelseledamöter, inklusive ordförande och i förekommande fall vice ordförande, samt suppleanter följer reglerna om arvoden och ersättningar till förtroendevalda i kommunen. Någon särskild ersättning till tjänstemän för styrelsearbete betalas inte ut.

5.3 Utse lekmanarevisor

Lekmanarevisorerna ska utses av kommunfullmäktige. Arvode till lekmanarevisor följer regelverket för arvoden och ersättningar till förtroendevalda i kommunen. I en gemensam upphandling ansvarar kommunrevisionen för upphandling av sakkunnigt biträde till lekmanarevisorerna och kommunstyrelsen ansvarar för upphandling av auktoriserad revisor för lagstadgad revision. Kostnaden för de förtroendevalda revisorerna och deras biträden betalas av bolaget.

Lekmanarevisorerna ska väljas till och med det årsskifte som infaller närmast efter det allmänna valet.

5.4 Utfärda bolagsspecifika ägardirektiv

De bolagsspecifika ägardirektiven kompletterar bolagsordningen och de gemensamma ägardirektiven. Kommunfullmäktige utfärdar bolagsspecifika ägardirektiv som gäller tills vidare. När förutsättningarna för bolagets verksamhet märkbart förändras måste de bolagsspecifika ägardirektiven ses över.

Ägardirektiven ska innehålla vilka särskilda uppgifter bolaget har att lösa och vilka restriktioner i verksamheten som ägaren vill ange. Direktiven ska innehålla en konkretisering av verksamhetsmålen i kvantitativa och kvalitativa termer. Ägardirektiven ska vara enkla, tydliga och inte alltför detaljerade. Direktiven ska upprättas i samråd med bolagen och med eventuella

övriga ägare i bolaget för att dessa ska kunna ta ansvar för de uppgifter som i samförstånd lagts på dem.

För moderbolag som har dotterbolag, fastställer moderbolaget bolags-specifika ägardirektiv för sina döttrar, i de fall det bedöms finnas ett behov av ägardirektiv.

5.5 Utfärda ombudsinstruktion

Kommunstyrelsen utser ombud och utfärdar ombudsinstruktion inför bolagsstämmor i bolagen. I bolagskoncerner ska moderbolaget utse ombud och utfärda ombudsinstruktion inför bolagsstämmor i dotterbolagen.

Vid beslut av kommunfullmäktige i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt och ärendet härefter ska föras till bolags-stämman, kan kommunfullmäktige även fatta beslut om val av ombud samt ombudsinstruktion.

Ombudsinstruktionen ska omfatta hur ombudet ska rösta i på stämman förekommande ärenden.

6. Ansvar och roller, kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen ska enligt KL utöva uppsikt över de kommunala bolagen. Uppsikt innebär att hålla sig informerad om bolagens förhållanden i olika avseenden samt att bedöma hur bolagen i dessa avseenden förhåller sig till styrande dokument och dyl. Kommunstyrelsen ska årligen lämna en skriftlig rapport till kommunfullmäktige hur uppsiktsplikten har utövats.

Kommunstyrelsen har även ansvar för information till bolagen om vilka rapporteringskrav som gäller för bolagen samt vilka tidplaner och dylikt som ska följas.

Bolagens ekonomiska redovisning ska ordnas så att varje bolags ekonomi är klart avgränsad, samtidigt som den ska kunna konsolideras med Västerås stad i den sammanställda redovisningen. Gemensamma principer för den sammanställda redovisningen distribueras från staden till bolagen löpande och inför varje rapporteringstillfälle.

Kommunstyrelsen ska samordna upphandling av auktoriserad revisor för den lagstadgad revisionen i bolagen samt upphandling av ansvarsför-säkring för verkställande direktör och styrelsemedlemmar.

Kommunfullmäktige kan delegera beslutanderätt till kommunstyrelsen. Denna delegation framgår av kommunstyrelsens reglemente. Här kan nämnas bl. a.

- Utseende av ombud och upprättande av ombudsinstruktion inför bolagsstämma (årsstämma alternativt extra bolagsstämma).

7. Ansvar och roller, revisorer och lekman-revisorer

Bolagets revisor, med ansvar för den lagstadgade revisionen, ska i den

utsträckning som följer av god revisionsred granska räkenskaperna och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

Bolagets lekmannarevisorer ska i den utsträckning som följer av god sed för lekmannarevisorer granska verksamhetens ändamålsenlighet, om bolagets verksamhet sköts på ett ekonomisk tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig. Lekmannarevisorn ska avge en egen granskningsrapport som hanteras på samma sätt som revisionsberättelsen.

8. Ansvar och roller, bolagsstyrelsen

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet, säkerställa att bolaget har en effektiv ledning, följa upp och kontrollera verkställande direktörens förvaltning, se till att kommunfullmäktige får ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt samt se till att bolagets aktieägare informeras om bolagets utveckling och ekonomiska situation. Styrelsen ska också se till att det finns en tillfredsställande intern kontroll som bygger på en genomförd riskanalys, samt att bolaget följer de regler som gäller för bolagets verksamhet.

8.1 Årlig utvärdering

Styrelsen ska årligen utvärdera sitt eget arbete enligt riktlinjer i svensk kod för bolagsstyrning. Utvärderingen ska minst omfatta om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell arbetsfördelning. Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till kommunstyrelsen. Styrelsen ska årligen även utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna ska närvara.

8.2 Styrelsens ledamöter

Ledamoten är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som krävs för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. En styrelseledamot ska verka för att Västerås stads ändamål med verksamheten så som det kommer till uttryck i bolagsordningen och ägardirektiv förverkligas samt att tillämpliga kommunalrättsliga principer upprätthålls.

8.3 Styrelsens ordförande

Styrelsens ordförande ska se till att styrelsens arbete bedrivs effektivt och att styrelsen fullgör sina skyldigheter. Styrelsens ordförande ska efter samråd med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden samt se till att dessa är väl förberedda och genomförs effektivt.

8.4 Styrelsens arbetsformer

Styrelsens lagstadgade instruktioner i form av arbetsordning, instruktion för verkställande direktören samt rapporteringsinstruktion ska vara anpassade till bolagets förhållanden och vara så tydliga, utförliga och konkreta att de kan tjäna som styrdokument för styrelsens arbete.

Styrelsen ansvarar för såväl årlig som löpande verksamhetsrapportering till Västerås stad. Styrelsen ska se till att ändamålsenliga relationer med bolagets revisorer och lekmannarevisorer upprätthålls.

8.5 Arbetstagarledamöter

Arbetstagares rätt till representation i styrelser för aktiebolag är lagreglerad. Dispens från lagen föreligger i kommunala aktiebolag där styrelsens sammansättning är beroende av politiska styrkeförhållanden. Arbetstagarföreträdarna deltar i styrelsens överläggningar men inte i besluten.

8.6 Tillsättande av verkställande direktör

Anser styrelsen att det behövs en verkställande direktör, VD, med ansvar för den löpande förvaltningen, ska styrelsen utse en VD. Vid tillsättande av VD ska samråd ske med ägaren. Västerås kommuns riktlinje för rekrytering av förvaltnings- och bolagschefer i Västerås stad ska följas vid tillsättande av VD i helägda bolag.

9. Ansvar och roller, verkställande direktör

Verkställande direktören är skyldig att ägna uppdraget den tid och omsorg som krävs för att på bästa sätt tillvarata bolagets intresse. Verkställande direktören ska verka för att Västerås stads ändamål med verksamheten så som de kommer till uttryck i bolagsordningen, ägardirektiv och styrelsebeslut förverkligas.

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar samt se till att bolagets bokföring och medelsförvaltning sköts på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ansvarar för att förse styrelsen med den informationen om bolaget och dess verksamhet samt det underlag i övrigt styrelsen behöver för sitt arbete.

Verkställande direktören ansvarar för att Bolagsverkets uppgifter om bolaget är uppdaterade.

10. Bolagens återrapportering, kommunstyrelsens uppsiktsplikt

10.1 Kommunstyrelsens ansvar

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen, eller ansvar för förvaltningskontroll, framgår av 6 kap. KL.

Kommunstyrelsen ska årligen pröva om bolagen uppfyllt det kommunala ändamålet enligt bolagsordningen samt att bolagen i alla avseenden förhållit sig inom de kommunalrättsliga gränserna. Finner styrelsen att så inte är fallet ska den lägga förslag till kommunfullmäktige om nödvändig ändring.

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt innebär att hålla sig informerad om bolagens förhållanden i olika avseenden samt att bedöma hur bolagen i dessa avseenden förhåller sig till ägarstyrningen och andra styrande dokument. Kommunstyrelsen ansvarar för att Västerås stads hel- och delägda bolag följer vad som är lagenligt enligt KL.

Uppsiktsplikten upprätthålls formellt genom att kommunstyrelsen får skriftlig återrapporering från bolagen i samband med delår- och årsrapportering enligt tidplan och anvisningar från stadsledningskontoret. Uppsikten omfattar även muntliga genomgångar från bolagen till KS i samband med återrapporering. Då finns möjlighet till dialog.

Kommunstyrelsen ska årligen, skriftligt, rapportera till kommunfullmäktige hur uppsiktsplikten har utövats.

10.2 Bolagens ansvar

Uppsiktsplikten utövas formellt genom regelbunden återrapporering från bolagen utifrån gemensamma mallar. Mallarna är utformade för att ge information till kommunstyrelsen för att tillgodose uppsiktsplikten. Rapporteringskraven för hel- respektive delägda bolag framgår av anvisningar inför respektive rapporteringstillfälle (se även bilaga, koncernstyrningsrapport och anvisningar för rapportering från bolagen).

Rutiner finns även för muntlig genomgång i samband med rapportering till Västerås stad. Bolagen ska aktivt delta i de informella mötesforum som finns mellan bolagen och Västerås stad. Syftet med dessa möten är att delge information, samråda och samverka. Bolagen ansvarar även för att i övrigt löpande meddela viktig information som Västerås stad kan behöva.

Bolagen ska tillhandahålla till kommunstyrelsen, eller till berörd tjänsteman på stadsledningskontoret all den information som behövs för att kommunstyrelsen ska kunna utföra sitt uppdrag enligt ovan. Det innebär att kommunstyrelsen eller berörd tjänsteman har rätt att ta del av räkenskaper och handlingar som behövs för att utöva uppsiktsplikten.

Även moderbolagens dotterbolag ska följa de principer som fastställs för kommunalt ägda bolag. Moderbolagen ansvarar själva för styrning och ledning och uppföljning av sina dotterbolag. Återrapporering till Västerås stad ska även omfatta dotterbolag. Moderbolag ansvarar för att, vid behov, fastställa bolagsspecifika ägardirektiv för sina döttrar i dialog med ägaren.

Bilaga 1 Aktuella lagparagrafer – urval

Kommunallagen (1991:900)

3 kap. Kommunernas och landstingens organisation och verksamhetsformer

Fullmäktiges uppgifter

9 § Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt för kommunen eller landstinget, främst

1. mål och riktlinjer för verksamheten,
2. budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor,
3. nämndernas organisation och verksamhetsformer,
4. val av ledamöter och ersättare i nämnder och beredningar,
5. val av revisorer,
6. grunderna för ekonomiska förmåner till förtroendevalda,
7. årsredovisning och ansvarsfrihet,
8. folkomröstning i kommunen eller landstinget, och
9. extra val till fullmäktige.

Kommunala bolag

16 § Kommuner och landsting får efter beslut av fullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ. Om det i lag eller förordning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd eller om den innefattar myndighetsutövning, får den dock inte överlämnas med stöd av denna bestämmelse.

16 a § Med ett helägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag där kommunen eller landstinget direkt eller indirekt innehar samtliga aktier. Med ett delägt kommunalt bolag avses ett aktiebolag eller handelsbolag där kommunen eller landstinget bestämmer tillsammans med någon annan. Lag (2014:573).

17 § Om en kommun eller ett landsting med stöd av **16 §** lämnar över vården av en kommunal angelägenhet till ett helägt kommunalt bolag, ska fullmäktige

1. fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
2. se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheter som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
3. utse samtliga styrelseledamöter,
4. se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning innan sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt fattas,
5. utse minst en lekmannarevisor, och
6. se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare. Lag (2014:573).

18 § Innan vården av en kommunal angelägenhet lämnas över till ett delägt kommunalt bolag, ska fullmäktige se till att bolaget blir bundet av de villkor som avses i **17 §** i en omfattning som är rimlig med hänsyn till

andelsförhållandena, verksamhetens art och omständigheterna i övrigt. I delägda kommunala bolag som inte omfattas av [2 kap. 3 §](#) offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), ska fullmäktige verka för att allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolaget enligt de grunder som gäller för allmänna handlingars offentlighet i [2 kap. tryckfrihetsförordningen](#) och offentlighets- och sekretesslagen. Lag (2014:573).

18 a § Till lekmannarevisor i hel- eller delägda kommunala bolag ska fullmäktige utse någon av de revisorer som enligt [9 kap. 1 §](#) valts för granskning av styrelsen och övriga nämnders verksamhet. Lag (2014:573).

6 kap. Styrelsen och övriga nämnder

Styrelsens uppgifter

1 § Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet. Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs i sådana juridiska personer som avses i [3 kap. 16 a–18 b §§](#) och sådana kommunalförbund som kommunen eller landstinget är medlem i. Lag (2014:573).

1 a § Styrelsen ska i årliga beslut för varje sådant aktiebolag som avses i [3 kap. 16 a §](#) pröva om den verksamhet som bolaget har bedrivit under föregående kalenderår har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. Om styrelsen finner att så inte är fallet, ska den lämna förslag till fullmäktige om nödvändiga åtgärder. Lag (2014:573).

1 b § Styrelsen ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de krav som anges i [3 kap. 17, 18](#) och [18 a §§](#) är uppfyllda i fråga om sådana aktiebolag som avses i dessa bestämmelser. Lag (2014:573).

8 kap. Ekonomisk förvaltning

Mål för den ekonomiska förvaltningen

1 § 1st. Kommuner och landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Aktiebolagslagen (2005:551)

7 kap. Bolagsstämma

Utövande av aktieägares beslutanderätt i bolaget

1 § Aktieägarnas rätt att besluta i bolagets angelägenheter utövas vid bolagsstämma.

8 kap. Bolagets ledning

Styrelsens uppgifter

Huvuduppgifter

4 § Styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter.

Styrelsen skall fortlöpande bedöma bolagets och, om bolaget är moderbolag i en koncern, koncernens ekonomiska situation.

Styrelsen skall se till att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska förhållanden i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Om vissa uppgifter delegeras till en eller flera av styrelsens ledamöter eller till andra, skall styrelsen handla med omsorg och fortlöpande kontrollera om delegationen kan upprätthållas.

Den verkställande direktörens uppgifter

29 § Den verkställande direktören skall sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar.

Den verkställande direktören får dessutom utan styrelsens bemyndigande vidta åtgärder som med hänsyn till omfattningen och arten av bolagets verksamhet är av ovanligt slag eller av stor betydelse, om styrelsens beslut inte kan avvaktas utan väsentlig olägenhet för bolagets verksamhet. I sådana fall skall styrelsen så snart som möjligt underrättas om åtgärden.

Den verkställande direktören skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring skall fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen skall skötas på ett betryggande sätt.

Generella inskränkningar i ställföreträdares kompetens

41 § 2 st. En ställföreträdare för bolaget får inte heller följa en anvisning av bolagsstämman eller något annat bolagsorgan, om anvisningen inte gäller därför att den strider mot denna lag, tillämplig lag om årsredovisning eller bolagsordningen.

Bilaga 2 Koncernstyrningsrapport

Koncernstyrningsrapport bolag (mall för innehåll)

1. Syfte

Syftet med mallen för koncernstyrningsrapporten är att bolagen på ett strukturerat och gemensamt sätt ska lämna information för att säkerställa kommunstyrelsens uppsiktsplikt över bolagen. Koncernstyrningsrapporten är en del av åiterrapporteringen till Västerås stad i samband med årsbokslut. Vissa av punkterna i koncernstyrningsrapporten redovisas även i samband med delårsrapport 2 per 31 augusti. Vilka punkter som skall redovisas, samt vad som gäller för hel- respektive delägda bolag kommer att framgå av anvisningar inför respektive rapporteringstillfälle.

Med bolag i denna text menas även kommunalförbud, stiftelser och andra associationsformer där Västerås stad är ägare eller delägare eller på annat sätt har ansvar för uppsikten.

2. Bolagets firma och dess struktur och ägarförhållanden

Vilket bolag som avses, en beskrivning av strukturen i bolaget, dvs eventuella dotterbolag samt en beskrivning av ägarförhållandena i bolaget.

3. Årsstämman

Kort beskrivning av bolagsstämmans roll och funktion. När bolagsstämman genomfördes, eventuella extra bolagsstämmor under året samt vilka beslut som fattats på respektive stämma.

4. Ärenden som lyfts

Beskrivning av vilka ärenden som bolaget överlämnat till Västerås stad för att bereda kommunfullmäktige som ägare möjlighet att ta ställning. Kommunfullmäktige ska ta ställning innan beslut fattas i bolaget i ärenden av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt på lång och kort sikt. Det är bolagets ansvar att lyfta sådana frågor.

5. Styrelsens årliga utvärdering

Styrelsen ska enligt gemensamma ägardirektiv för styrning av Västerås stads bolag, avsnitt 8.1, årligen utvärdera sitt arbete enligt riktlinjer i svensk kod för bolagsstyrning.

5.1 Styrelseledamöter och VD

Styrelsens sammansättning inklusive valberedning, VD och eventuella förändringar som skett under året. Eventuell partitillhörighet ska framgå.

Om styrelseledamöter eller verkställande direktören har uppdrag, aktier, andelar eller andra intressen i företag som bolaget har affärsförbindelser med eller som är verksamt i samma bransch som bolaget ska det anges.

Utvärderingen av styrelse och VD ska minst omfatta om styrelsen saknar någon kompetens för att kunna utföra sina uppgifter, om dess arbetsformer fungerar och om den är organiserad på lämpligt sätt när det gäller eventuell

arbetsfördelning. Om styrelsen kommer fram till att det finns brister som behöver åtgärdas ska styrelsen åtgärda bristerna eller anmäla dem till kommunstyrelsen. Styrelsen ska årligen även utvärdera verkställande direktörens insatser, varvid endast styrelseledamöterna ska närvara.

5.2 Styrelsearbete

Beskrivning av hur styrelsearbetet bedrivits, inkluderande eventuell arbetsfördelning, antal sammanträden, respektive ledamots närvaro samt vem som varit sekreterare vid styrelsens sammanträden. Kort beskrivning av de viktigaste huvudfrågorna som tagits upp under året.

6. Verksamhetsstyrning och uppföljning

Beskrivning av organisation och arbete med verksamhetsstyrning. Kort beskrivning av tillämpad modell för planering, styrning och uppföljning.

6.1 Efterlevnad av det fastställda kommunala ändamålet

Oavsett i vilken form Västerås stad driver verksamhet ska den enligt 3:e kapitlet 16§ KL falla inom det kommunala ändamålet. Bolaget ska beskriva hur verksamheten har planerats och bedrivits i förhållande till det kommunala ändamålet med verksamheten så som det är beskrivet i bolagsordningen.

6.2 Efterlevnad av de kommunala befogenheterna

Oavsett i vilken form kommunen driver verksamhet ska den enligt 3:e kapitlet 16§ KL bedrivas enligt de kommunalrättsliga begränsningar som gäller för kommunal verksamhet, såsom exempelvis lokaliseringsprincipen, självkostnadsprincipen och likställighetsprincipen. De demokratiska och rättsliga spelregler som gäller för Västerås stad ska gälla även för bolagen så långt det är möjligt. Bolaget ska beskriva hur de kommunalrättsliga principerna gällt för bolaget.

6.3 Efterlevnad av övriga gemensamma förhållningsregler, samordning och invånardialog

Beskrivningen ska omfatta:

- Vilka beslut som fattats i styrelsen avseende hur Västerås stads övergripande program och policys ska tillämpas och en beskrivning av hur de har tillämpats.
- Hur bolaget bidragit till hållbar utveckling av Västerås stad.
- Hur bolaget arbetat med CSR (Corporate social responsibility) .
- Hur verksamheten samordnats med kommunens verksamhet för mesta möjliga nytta för medborgarna.
- Eventuella former för invånardialog.

6.4 Gemensamma nyckeltal, 5 år i sammandrag

Bolagens nyckeltal enligt gemensamma definitioner för 5 år. För definitioner, se bilaga.

Bolag: (mnkr om inte annat anges)	2014	2013	2012	2011	2010
Balansomslutning					
Nettoomsättning					
Driftsnetto					
Avkastning på totalt kapital (%)					
Resultat efter finansiella poster					
Bokslutsdispositioner					
Utdelning					
Skatt på årets resultat					
Årets resultat					
Eget kapital					
Aktiekapital					
Räntebärande skulder					
Soliditet (%)					
Investeringar					
Medelantal anställda totalt					
Medelantal anställda uppdelat på män/kvinnor					

6.5 Övrig uppföljning av ägardirektiv

Beskrivning av hur bolaget i övrigt uppfyller kraven enligt de ägardirektiv som fastställts av ägare och bolag. Beskrivningen ska innehålla en analys av viktiga mål och åtaganden.

7. Riskanalys och intern kontroll

Beskrivning av hur arbetet med riskanalys och intern kontroll, både vad avser uppfyllandet av bolagets syfte, av ägaren beslutade verksamhetsmål och finansiell rapportering, är organiserad och hur väl den fungerat under det senaste räkenskapsåret. Styrelsens ansvar och roll för den interna kontrollen ska beskrivas. Uppföljning av riskanalys och internkontrollplan sker i övrigt enligt riktlinje för intern kontroll i Västerås stad.

8. Revision

Revisionens sammansättning och eventuella förändringar under året. Beskrivning av hur bolaget kommunicerat med revisorerna och lekmannarevisorerna.

Bilaga 3 Årsstämmans genomförande

Nedanstående ska läsas som komplement till Gemensamma ägardirektiv, 1. Bolagsstämma.

Kommunfullmäktige utser ombud och upprättar ombudsinstruktion för de helägda bolagen vid samma kommunfullmäktigesammanträde där beslut fattas om godkännande av stadens årsredovisning.

Eftersom de helägda bolagen utgör en väsentlig del av den sammanställda redovisningen i stadens årsredovisning är godkännandet av stadens årsredovisning beroende på vad som beslutas om ombud och ombudsinstruktion för dessa bolags årsstämmor.

Målet är att de helägda bolagens årsstämmor ska vara hållna inom en vecka från kommunfullmäktiges möte enligt ovan.

Det är viktigt att bolagens framtagande av dokument och bolagens styrelsemöten samordnas med kommunstyrelsens och kommunfullmäktiges mötestider.

De handlingar som bolagen ska lämna till kommunstyrelsen för beredning är

- årsredovisning som är undertecknad av styrelsen
- revisionsberättelse
- granskningsrapport från lekmannarevisorerna
- kallelse/dagordning till årsstämman.

Protokoll från årsstämman ska vara undertecknat av

- ägarens ombud (som även justerar protokollet)
- styrelsens ordförande
- verkställande direktör
- protokollförare (av praktiska skäl, som sköter handläggningen).

I vissa fall kan samma person ha mer än en roll. Minst tre olika personer bör underteckna protokollet.

VÄSTERÅS STAD

Stadsledningskontoret • 721 87 Västerås
Telefon 021-39 00 00 • www.vasteras.se